

DZIENNIK POZNAŃSKI.

Dziennik Poznański wychodzi codziennie, z wyjątkiem poniedziałków i dni poświęconych. Przedpłata kwartalna wynosi w miejscu bez Dodatku Rolniczego 1 tal. 20 sgr., z Dodatkiem 2 tal. 5 sgr., na pocztach krajowych bez Dodatku Rolniczego 2 tal. 9 fen., z Dodatkiem 2 tal. 15 sgr. Pojedyncze egzemplarze sprzedają się po 1 sgr. 6 fen. w ekspedycji Dziennika Poznańskiego w Poznaniu przy Placu Wilhelmowskim nr. 8. Taż ekspedycja przyjmuje doniesienia i obwieszczenia za opłatą 1 sgr. 8 fen. od wiersza czterdzielną kolumny. Listy do redakcyi i ekspedycyi winny być frankowane.

Nr. 25.

Wtorek 31 stycznia 1860.

Nr. 25.

Poznań, 30 stycznia. Podajemy dziś drugi dokument układu z r. 1854 zawartego pomiędzy rządem król. pruskim a stolicą arcybiskupią archidiecezyi gnieźnieńskiej i poznańskiej, który uzyskał tak zatwierdzenie najwyższe władzy świeckiej, jako i sankcyą papieską.

II.

Działo się w Poznaniu dnia 16 września 1854. W konferencji, na którą w celu protokolarnego przyjęcia rezultatu czynności na dniu 12, 14 i 15 odbytych, w dniu dzisiejszym Jego arcybiskupia Mość, Jasn. Wielmożny arcybiskup gnieźnieński i poznański, Leon Przyłuski, WJX. oficyał jeneralny, kanonik katedralny Jabczyński i radca duchowny WJX. kanonik katedralny dr. Richter z podpisanym komisarzem Jego Ekscelencyi ministra wyznań, p. Raumer, tajnym nadradcą rejencyjnym Aulike się zebrał, przystąpiono do skreślenia deklaracyi, przez które Jego arcybiskupia Mość zachodzące pomiędzy król. rządem a stolicą arcybiskupią nieporozumienia załatwić się spodziewa a to w sposób następujący.

§. 1.

Jasn. Wielmożny arcybiskup przyznaje przy tych posadach parafialnych, które w załączonym do niniejszego protokołu wykazie sub A*) są wymienione, prawo patronatu Jego Królewskiej Mości wraz z prawem prezentowania kapłana. Wykaz ten został dla wierzytelności przez wszystkich przytomnych podpisany.

§. 2.

Posady wyszczególnione w załączonym i w równy sposób zawierzonym wykazie sub B**) zastrzega JW. arcybiskup wolnej kolacyi stolicy arcybiskupiej nadmieniając, iż ów wykaz te posady obejmuje, które w części wspomnianej kolacyi dotychczas bezprzecznie podlegały, w części przed zniesieniem kolegiat i klasztorów przez pojedynczych duchownych dygnitarzy, mocą służącego im dostojenstwa były obsadzone, w części zaś do zniesionych korporacyi duchownych pleno jure wcielone zostały.

§. 3.

Kapituła metropolitalnej w Gnieźnie służyła od najdawniejszych czasów prawo prezentowania kapłana na te posady, które w wykazie ad B sub nr. 1—15 (§. 2), dodatkowo są wymienione***). Ponieważ wspomniana kapituła, aczkolwiek liczba jej dostojenstw i kanonikatów się zmniejszała, pod względem korporacyjnego znaczenia żadnego dotychczas nie doznała przeobrażenia, przeto uważa JW. arcybiskup za rzecz niewątpliwą, że w stosunku obsadzenia tych posad żadna też zmiana prawna zajęć nie mogła i że dla tego prawo powyż wspomniane kapituły gnieźnieńskiej zachowane być winno.

§. 4.

Pod względem przyszłego obsadzenia tych posad plebańskich, które jeszcze pozostają i w załączonym

dla wierzytelności podpisanym wykazie ad C*) są wymienione, przychyła się JW. arcybiskup do przyjęcia następującego postępowania:

- ze skoro która z posad w mowie będących zawakuje, w celu udowodnienia naukowej zdolności i zasług współubiegających się zarządzi ogłoszenie przepisane ustawami kościelnymi konkursu;
- wykaz współubiegających się, którzy egzamen konkursowy odbędą i ze strony swego kapłańskiego zachowania się uwzględnienia godnymi się okazać, przedłoży JW. arcybiskup król. prezesowi naczelnemu do oświadczenia, czyli i event. które osoby w wykazie umieszczone rządowi jako personae minus gratae do pozyskania wakującej posady uważa? Temuż król. prezesowi naczelnemu pozostawia się, w jaki sposób i w jakiej formie oświadczenie to uczynić zechce.
- po odebraniu takowego oświadczenia, konferować będzie JW. arcybiskup opróżnioną posadę wyłącznie jednemu z liczby tych duchownych, którzy w sposób powyżej oznaczony ze strony władzy rządowej jako personae gratae uznani zostali;
- gdyby nad spodziewanie zdarzył się przypadek, iż z jakiegokolwiek bądź powodu przy postępowaniu wyżej opisanem nie przyjdzie do skutku wybór osoby, któraby obok koniecznych przymiotów kapłańskich także aprobacją rządową pozyskała, natenczas załatwienie takowego przypadku pozostawia się dalszemu porozumieniu król. prezydium naczelnego z stolicą arcybiskupią; dopóki zaś to nie nastąpi, opróżniona posada w sposób tymczasowo zarządzony będzie administrowaną.

§. 5.

Jasn. Wielmożny arcybiskup przyjmuje za rzecz pewną, że władza rządowa dla uniknienia późniejszej nastąpić mogących nieporozumień co do kwalifikacyi i godności tych osób, które na opróżnione posady patronatu rządowego prezentowane być mają, stosownie do postanowień ministerjalnych poprzednio z nim porozumieć się nie omieszka. Gdy zaś to porozumienie nastąpi, udzieli JW. arcybiskup prezentowanemu kanoniczną instytucją bezzwłocznie, a najpóźniej po upływie roku od czasu, od którego objął zarząd posady.

Ustawa dycezalna, według której żaden duchowny, który poprzednio przez trzy lata obowiązków parafialnych nie wypełniał, na beneficjum cum cura animarum prezentowanemu być nie może, zachowuje moc obowiązującą.

§. 6.

JW. arcybiskup nadmienia także, iż przy niektórych kościołach parafialnych i sukursalnych resp. plebaniach znajduje się po jednej lub więcej posad, których beneficjacyi w posłudze duchownej jako wikaryusze lub prebendarze wyreczają właściwych rzadców parafii, które to posady załączonym wykazem nie są objęte i na teraz niewszystkie własnymi duchownymi obsadzone. Posady te nie kwalifikują się następnie do obsadzania ich w sposób w jednym z §§. 1, 2 i 4 przepisany, a to tem mniej, iż takowe stanowią z natury swojej tylko przejście dla kapłanów młodszych, którym mianowicie przy panującym w obydwóch archidiecezyach niedostatku duchowieństwa, przystęp do rzeczywistych posad parafialnych w krótkim czasie jest otwarty. Ztąd też JW. arcybiskup sędzi mieć prawo wymagać od król. rządu, aby konferowanie resp. rozrządzenie temi posadami jedynie stolicy arcybiskupiej było pozostawione.

§. 7.

Gdyby pomimo zachowania z obu stron troskli-

*) Posady te są: Gasawa, Kamieniec, Łęgowo, Pałędzie, Stodół, Wylatowo, Ołobok, Ostrowo pod Strzelmem, Rząd-kwin, Gembice, Strzelce, Wojcin, Ryszewko, Panigródz, Wą-growiec, Strzyżewo Kościelne, Siedlec, Nowe Kramsko, Ko-strzyn, Długa Goślina, Owińska, Górka Duchowna, Lubin, Siemow, Święcicha, Ciosaniec, Kaszczor, Koźmin, Rokito, Starydwór, Chociszew, Radzim, Tarnowo, Wysoka, Lubcz, Po-znań ad St. Rochum, Bukownica, Makowski, Obra, Bledzewo, Fafald, Lopianno, Polanowice, Szkaradowo, Czempin.

wości w ułożeniu załączonych tu wykazów pokazało się, iż w takowych jakowa posada została opuszczoną, w tym razie JW. arcybiskup zgadza się na to, aby opuszczona posada, jeżeli jest filialną, według tych samych zasad była obsadzana, jakie stosownie do poprzedzającego, względem kościoła macierzystego mają być przestrzegane, i aby kościół macierzysty na przypadek opróżnienia, przez komendę tak długo był zarządzany, dopóki inne postanowienie w drodze dalszej ugody nie nastąpi. Również się nadmienia, iż, jak się samo przez się rozumie, czynność obecna pretensyi i praw osób trzecich, mianowicie patronów prywatnych i obydwóch kapitał metropolitalnych w prezentowaniu na posady, które załączonymi wykazami są objęte, bynajmniej nie narusza.

§. 8.

Pod względem składek budowlanych i innych ciężarów, do których fiskus bądź to jako patron, bądź w skutek zaboru dóbr duchownych jest zobowiązany, czynność niniejsza żadnej nie zaprowadza zmiany, i owszem obowiązki te fiskusa ciążące, pozostają pod względem wszystkich w protokół resp. dołączonych wykazach wymienionych kościołów i posad duchownych, bez różnicy, w jaki sposób obsadzanie ich na przyszłość odbywać się będzie, nienaruszone. Rozumie się także samo przez się, iż tak stolica arcybiskupia jak kapituła metropolitalna w Gnieźnie pod względem posad, których obsadzanie do nich należy, do ponoszenia składek budowlanych i ciężarów w mowie będących żadnego nie mają obowiązku, z tej przyczyny, że takowych ciężarów przy ustanowieniu kompetencyi po zaborze dóbr duchownych wcale nie uwzględniono.

Gdy przedmiot dzisiejszej czynności za wyczerpnięty uznano i Jasn. Wielmożny arcybiskup takową św. stolicę apostol., podpisany zaś komisarz panu ministrowi spraw wyznań przedłożył sobie zastrzegł, protokół niniejszy Jego arcybiskupia Mość, WJX. oficyał jeneralny Jabczyński, dr. Richter i komisarz rządowy po przeczytaniu i przyjęciu podpisami stwierdzili i uznali za zamknięty.

(Podp.) X. Przyłuski.

X. Jabczyński. dr. Richter.

Aulike, król. tajny nadradca rejencyjny i dyrygent wydziału w król. ministerstwie spraw duchownych.

JKW. Książę Rejent raczył w imieniu N. Pana udzielić biskupowi w Paderbornie, dr. Kanradowi Martinowi, pozwolenie do noszenia krzyża rycerskiego orderu maltańskiego św. Jana, nadanego mu przez papieża.

Berlin, 29 stycznia. Sejm zebrany tu od dwóch tygodni, nie dał dotychczas jeszcze znaku życia. Członkowie jego podzieleni na wydziały i komisye, pracują nad sprawozdaniami z projektów do ustaw przez rząd wniesionych. Posiedzenia plenarne rozpoczyna się dopiero natenczas, skoro niektóre najważniejsze sprawozdania wykończone i wydrukowane będą. Posłowie polscy zbierają podobno skrzętnie materyały, potrzebne do wyświecenia doniosłości i skutków dwóch szczególnie zamierzonych ustaw, tj. ustawy wyborczej i ustawy dotyczącej podatku gruntowego. W rozprawach nad ustawami temi zamierzają posłowie polscy wziąć czynny i gorliwy udział, z powodu wielkiej wagi jaką przedmioty te mają dla Księstwa.

— Wniosek rządu pruskiego, podany w przedmiocie reorganizacyi konstytucyi wojennej Rzeszy, niedawno do zgromadzenia téjże, napotkał ze strony niektórych rządów niemieckich na tak żywy i stanowczy opór, że oddalenie jego żadnej już zdaje się nie ulegać wątpliwości. Najprzychylniejszego podobno przyjęcia doznał wniosek pruski ze strony króla wirtemburskiego, który oświadczył, iż przyjmie go, lecz w téj tylko ostateczności, jeżeli kto właściwszego nie przedłoży. Natomiast rząd bawarski polecił pełnomocnikowi swemu w Frankfurcie, ażeby z całą stanowczością starał się o odrzucenie planu pruskiego. Że rząd austriacki z zasady będzie za odrzuceniem planów pruskich, nikt o tém nie wątpił.

*) Miejsca te są: Gnieńkowo, Jaxice, Kłeko, Inowrocław, Kruszwica, Mieścisko, Mroczka, Ostrowo pod Powidzem, Pobiedziska, Popowo, Pówdz, Śmielowo, Solec, Szembarowo, Węglewo, Wyrzysko, Mosina, Budyń, Piła, Uście, Wyszarnów, Koscian, Swarzędz, Chrzypsko, Kamionna, Lutomia, Międzybóże, Sieraków, Sokolniki, Boruszyn, Oborniki, Polajewo, Ostreszów, Międzyrzecz, Krzyżów, Srem, Wschowa, Skwierzyna, Łagiewniki, Murzyno, Pęchowo, Sadki, Nakło, Trzcinica, Wądrz, Róża, Skrzetusz, Sypniewo, Człopa, Jastrów, Czaplina, Babimost, Wałków i Kleszczewo.

**) Miejsca te są: Biskupice, Brudnia, Chelmce, Chlewicka, Dziekanowice, Dusznice, Dzwierzchno, Gniezno ad St. Trinitatem, Góra pod Zninem, Górzycze, Łekno, Juńcewo, Kędzierzyn, Odrowąż, Skarbozewo, Ostrowie Prymasowskie, Szydłowo, Stawsk, Parchanie, Szawłowice, Siedlimowo, Wędnica, Zabartowo, Poznań ad St. Adalbertum, ad St. Margaretham i ad St. Martinum, Buk, Tarnowo, (dek. bukowski) Komorniki, Wysokość, Giecz, Krobia, Słupia, Duszniki, Wilczyca, Winnagóra, Mixtad, Dolsk, Domachowo, Kónowo, Strzelno, Krowo, Madra, Solec, Kaczanowo, Trzebiszew, Koźmin, Pszczew, Kotłów, Kursdorf cum filia Hinzendorf, Wonięć, Klein, Maczniki cum filia Bagrowo, Lusowo, Konojad, Wielichowo, Kogalinek, Rogoźno, Mogilno, Trzemeszno, Wierzbuchin, Poznań ad St. Joannem cum filia Pogorzela, Przemęt, Biechowo, Kalawa, Wręczyń, Dombrowka Kościelna, Orłowo, Cerekwica, Ludziska i Markowice.

**) Gościszyn, Kcynia, Kwiciszewo, Znin, Marzenin, Niestronno, Parlin, Pawłowo, Szczepanowo, Chwaliszewo, Skalmierzycze, Gozdowo, Śniecisko, Czerlejno, Opatówko.

— Wielkie niezadowolenie pomiędzy tutejszemi właścicielami nieruchomości sprawił magistrat tutejszy, który podniósł stopę odsetkową od kapitałów miejskich, umieszczonych na kamienicach tutejszych, z 4½ do 5 od sta. Mnóstwo z tego powodu podano zażaleń, o których właściwości reprezentacja miejska rozstrzygać będzie.

ROSYA.

Petersburg, 18 stycznia. Wydane tu zostały następujące przepisy o wystawie płodów gospodarstwa wiejskiego i przemysłu, urządzonej przez cesarskie wolne ekonomiczne Towarzystwo w Petersburgu w miesiącu wrześniu r. 1860.

§ 1. Z mocy najwyższego Jego cesarskiej Mości przyzwolenia, cesarskie wolne ekonomiczne Towarzystwo tworzy na zasadzie § 2 ust. 6 ustawy swojej, w miesiącu wrześniu 1860 roku, w mieście Petersburgu, wystawę płodów rolniczych i przemysłowych. § 2. Celem tej wystawy jest zachęcenie i udoskonalenie rzemiosł i przemysłu rolniczego, oraz gospodarstwa wiejskiego w rozmaitych jego gałęziach. § 3. Do udziału w wystawie wzywają się osoby wszystkich stanów i gubernii, tudzież zakłady rządowe wszelkich władz. § 4. Czynności i interesa wystawy poruczają się oddzielnemu komitetowi, który pod przewodnictwem prezydenta Towarzystwa, składać się będzie z kilku członków i sekretarza Towarzystwa. § 5. Niezależnie od tego, Towarzystwo prosić będzie ministerstwa: dóbr państwa, finansów, spraw wewnętrznych i dóbr korony, o wyznaczenie na czas wystawy urzędników, znających specjalnie gospodarstwo wiejskie, jak równie odniesie się do pp. naczelników gubernii o wezwanie szlachty do przysłania na wystawę swoich reprezentantów. § 6. Komitet wystawy wezwie także w charakterze znawców osoby prywatne wszelkiego stanu, biegłe w gospodarstwie wiejskiem lub w jakiegokolwiek gałęzi płodów rolniczych, do oznaczenia gatunku, dobroci i wartości przedstawionych na wystawę produktów. § 7. Na koszt urządzenia wystawy, na nagrody i premia, podobnie jako to miało miejsce na wystawie w r. 1850, przeznaczają się do rozporządzenia komitetu, z funduszu wolnego Towarzystwa ekonomicznego, dziesięć tysięcy rubli srebrem. § 8. Oprócz tego pozwala się członkom Towarzystwa, równie jak i osobom prywatnym, gdyby tego żądały, naznaczać premia z własnych funduszy, z wskazaniem na jaki mianowicie przedmiot. Na wystawę przyjmowane będą następujące przedmioty.

I. Płody rolnicze: § 9. Tu należą wszystkie rodzaje uprawianych w polu zbożowych, pastewnych, owocowych, olejnych, włókniстых, lekarskich, farbiarskich i innych rękodzielniczych i handlowych roślin. § 10. Wszelkie ziarno (suszone i nie suszone w piecu), tudzież jarzyny w polu wysiewane, winny być przedstawiane w ilości nie mniejszej od czterysta i nie większej od czterdziestu, a nasienie traw — pół puda. Prócz zboża w ziarnie, mogą być przedstawiane i same kłosa, jeśli można, w całych snopach, ażeby mogły być widziane; jedność kłosa, długość słomy i więź snopa. § 11. Przepis objęty poprzedzającym paragrafem, co do ilości dawanych na wystawę przedmiotów, odnosi się tylko do najbliższych gubernii, z miejsc bowiem więcej oddalonych, przedmioty te będą przyjmowane i w mniejszej ilości. II. Okazy chowu bydła: § 12. Bydło nie powinno być kupne, lecz w domu wychowane, jako to: konie robocze, stadniki i woły, krowy dojne, cielęta, owce, kozy, świny i wszelki drób. § 13. Przyjmuje się na wystawę od jednej osoby tylko do trzech sztuk każdego rodzaju zwierząt domowych lub drobiu. Koszt karmienia dostawionego bydła w czasie samej wystawy, wolno-ekonomiczne Towarzystwo przyjmuje na swój rachunek. III. Płody ogrodnictwa: § 14. Wszelkie owoce i jagody, rosnące w ogrodach i oranżeryach. Drzewa owocowe i krzewy mogą być dostawiane w kadziach i donicach. IV. Płody kwiatów: § 15. Rośliny służące ku ozdobie ogrodów, pokojów i oranżeryi. Przyjmują się również i bukiety. V. Płody warzywne: § 16. Wszelkie produkty ogrodnicze w naci i korzeniach; arbuzy, dynie, pieczarki itp. VI. Płody leśne: § 17. Nasiona drzew, wyroby z drzew iglastych. Łupki gatunków drzew, z zachowaniem kory i rdzenia. VII. Rośliny dziko rosnące: § 18. Do tego działu należą rośliny nie wchodzące do działów poprzednich, rosnące na polach, łąkach, w lasach i na błotach, bez żadnego pielęgnowania, w stanie dzikim, a ze względu na własności swoje, pożyteczne do jakiegobądź użytku, jako to: dziko rosnąca marzanna, niektóre gatunki przytuli i tym podobne rośliny. VIII. Płody pszczelnicze: § 19. Miód, воск, plastry miodu i ule. IX. Płody jedwabnicze: § 20. Jedwab, jajka jedwabników, kokony, wzory drzewa morwowego. X. Płody rzemiosł rolniczych: § 21. Tu należą w ogóle wszystkie przedmioty wyrobów rolniczych i rzemiosł w rozmaitych stopniach ich domowego obrobienia i

przyjmuje się na wystawę przedewszystkiem wyroby przemysłu domowego. § 22. Z gałęzi rolniczej: mąka, krupy, chleb pieczony, mąka i kasza kartoflana, patoka i sago; mączka cukrowa i cukier z buraków; przedza lniana i konopna, powrozy, liny, szpagat, niewody i inne sprzęty służące do rybołówstwa i myśliwstwa, nici, płótna bielone i garbowane, rzędzina (płótno rzadkie), obrusy, ręczniki, chustki płócienne, płótno w prążki, płótno lniane i konopne, farbowane i drukowane; olej llniany, konopny, słonecznikowy, ryby i inne, wino, lakier meblowy. Piwo różnego gatunku. Drożdże zbożowe i owocowe. Tłucz (osypka). § 23. Z gałęzi hodowli zwierząt: wełna, przedza wełniana, sukno włosiańskie i płótno półwełniane, włosień, szczecina, klój, skóry surowe i wyprawione, półszubki i kozuchy szczególniej garbowane, skórki baranie wyprawione, buty; rozmaite wyroby z rogu i kości; rękawice, pończochy, wołoki, papucie pilśniane, kapelusze, pasy itp. Mięso solone i wędzone, olej, ser, jaja, szczególniej dobrze zachowane w jakiegokolwiek sposób, sadło, świece, mydło, stearyna olejna i sadło wieprzowe solone itp. § 24. Mleko i śmietanka od krów przysłanych na wystawę przedstawiane będą codziennie, z wyrażeniem kto jest właścicielem zwierzęcia i gatunku onego, przyczem mleko i śmietanka poddawane będą ścisłemu rozbirowi. § 25. Oprócz tego przyjmowane są przedmioty myśliwstwa, hodowli ryb i rybołówstwa, szczególniej wyprodukowane przez włoscian, jako to: skóry zwierzęce, ryby suszone, solone i wędzone, śledzie białomorskie i kaspijskie, oraz ryby zwane kilki. Ryby pochodzące z sztucznej hodowli, raki, pijawki lekarskie itp. § 26. Wełna dostarczona być ma w całkowitych runach, włosień w postaci obrobionej w ilości kilku warkoczy, inne zaś przedmioty w ilości kilku sztuk. § 27. Z gałęzi sadownictwa, ogrodnictwa i pszczelnictwa: owoce owocowe suszone w formach, konfitury z owoców i jagód, marynaty i pieczywa różnego gatunku; suszona zielenina i ogrodnictwo, jako to: kapusta, groch, bób, szpinak itp. Miód surowy i pitny, świece woskowe i inne wyroby woskowe. Nadto płody zachowane sposobem Massona, Appera i innych. § 28. Materiały leśne: Wyroby włosiańskie z drzewa: dzwona, koła, dugi, płozy, wozy, gonty, sanie, cebry, wiadra, skrzynie, naczynia drewniane i sprzęty domowe, kurpie, rogózki, kora dębowa, koszyki, pławki, dranie, dziegieć, smoła, pak, potaż, terpentyna, parafin i t. p., czółna, łódki. Węgiel drzewny, ocet, farba drukarska. § 29. Z gałęzi królestwa kopalnego: ruda żelazna; włosiańskie gwoździe żelazne, zawiasy, zamki, zasuwki, podkowy, pokrywy do pieców, drzewiczki pieców itp., kamień ciosany i ciosowy, kamienie młyńskie, kamienie do ostrzenia, wapno palone, kamienie tokarskie, gips itd.; wyroby gliniane: cegła, dachówka, kafle, rury wodociągowe, garnki, naczynia i fajans. Szkło butelkowe i do okien, oraz wyroby z tego szkła. Torf, węgiel kamienny, antracyt, koks, siarczok żelaza (ruda), siarka nafta. XI. Narzędzia, maszyny i sprzęty gospodarskie: § 30. Pługi, sochy, radła, pogłębiacze, brony, wialnie, młocarnie, siewniki, rydle, łopaty, grabie, kosy, sierpy, topory, szatkowniki, masłnice i w ogólności pożyteczne albo niezbędne w gospodarstwie narzędzia. Sprzęty do obrabiania i przedzenia lnu, jako to: miedlnice i trzepadła, warsztaty tkackie, płochy tkackie, grzebienie, wrzeciona, przedalnice, motowidła, czółna tkackie, itp. Narzędzia do urządzania drenów. Narzędzia ogniowe. § 31. Modele wszystkich tego rodzaju przedmiotów z krótkimi poświadczonemi opisami. XII. Modele budynków gospodarskich: § 32. Modele takowe przedstawiać powinny jakiegokolwiek dogodność lub korzyść i wykonane być mają na wzór już istniejących w rzeczywistości, a nie na planie lub w projekcie wynalazcy będących, budowli rozmaitego rodzaju, jako to: dogodne rozlokowanych domów wiejskich, izb, obór, kurników, stodoł, suszarni zbożowych, fabryk cegły, dachówki i innych zakładów, mostów według oznaczonej podziałki (skali), kuźni, młynów urządzonych w rozmaity sposób itp. § 33. W ogólności do wszystkich powyższych modeli dołączone być winny krótkie objaśniające opisy, z udowodnieniem, że same budowle rzeczywiście istnieją z korzyścią. XIII. Zielniki: § 34. Zielniki ułożone starannie według prawideł, z wykazaniem miejscowych nazw roślin i z objaśnieniem na jakiej glebie i w jakiej miejscowości rośliny rzezone się znajdują. Mogą być również przedstawione rysunki i kolorowane wyobrażenia miejscowej flory i zbiorów. XIV. Owady: § 35. Pożyteczne i szkodliwe owady polne i leśne w kilku egzemplarzach, z wykazaniem na jakich roślinach, tudzież czy corocznie lub w jakich peryodach się pojawiają. Dołączone do nich objaśnienia sposobów wytepienia owadów szkodliwych, przyjęte będą z wdzięcznością.

O dostawie przedmiotów. § 36. Wszystkie przedmioty, przedstawione na wystawie, powinny mieć wskazaną cenę, za którą

mogą być nabyte na miejscu lub w Petersburgu, z oznaczeniem w tym ostatnim razie, gdzie mianowicie § 37. Obok tego byłoby do życzenia, ażeby przysłać na wystawę przedmiotów rolnictwa, dostarczane były próby gleby i warstwy spodniej, która przedmiot wyznaczała, niemniej jak można najkrótszy opis gospodarstwa, w którym przedmiot wyprodukowany został. § 38. Wszystkie przedmioty, przysłane na wystawę, przedstawione być winny przy oddzielnej specyfikacji, cyi komitetowi wystawy do dnia 15 sierpnia 1860 roku, oprócz przedmiotów podlegających przedkieru zepsucia, które przyjmowane będą i później, to jest w kilku dni przed otwarciem wystawy, o czym w swoim czasie ogłoszenie nastąpi. Bydło będzie przyjmowane w ostatnich dniach tegoż miesiąca. Potrzeba przysłać komitetowi wystawy dokładną i szczegółową wiadomość o zwierzętach, które będą przedstawione, z wyrażeniem nazwy, rasy, pochodzenia, wzrostu, wieku, maści, znamion i głównych przymiotów każdego ze zwierząt. § 39. W celu oceniania przedmiotów przedstawianych na wystawę narządzi rolniczych i bydła roboczego, dopełnioną będącą ich próba. § 40. W razie napotkanych wątpliwości co do pochodzenia lub co do własności jakiego przedmiotu na wystawę dostarczonego, winno być przedłożone komitetowi, na jego żądanie, piśmienne pismo świadczące miejscowej władzy. § 41. Dla zebrania więcej dokładnych danych, które potrzebne być mogą przy opisanu wystawy, komitet mocen jest żądać w razie potrzeby różnych piśmiennych i ustnych wyjaśnień od osób uczestniczących w wystawie. § 42. Przedmioty przysyłane na wystawę adresowane być winny do cesarskiego wolnego ekonomicznego Towarzystwa, z dodaniem wyrazów: „Do komitetu Wystawy“. § 43. Członkowie i korespondenci Towarzystwa, na zasadzie nadanego im przez wolę najwyższą prawa (ustawa Towarzystwa § 6.) mogą wysłać na wystawę przedmioty nieprzechodzące wagą jednego puda, pocztą bez opłaty wagowej, a w takim kim wypadku należy na przesyłkach wyrażać: „Dla członków lub korespondenta NN.“

Nagrody.

§ 44. W celu zachęcenia wystawców, są przedstawiane przez nich najlepsze płody udzielane na piśmiennie do uznania komitetu wystawy, medalami, premiami pieniężnymi, listy pochwalne, podarki itp. § 45. Niezależnie od nagród powyższych wyrażonych, cesarskie wolne ekonomiczne Towarzystwo wstawiać się będzie do rządu o wynagrodzenie najwięcej zasługujących na uwagę producentów, medalami dla noszących na szyi, tudzież orderami, na zasadach statutu orderów św. Anny i św. Włodzimierza. § 46. Komitet zachęca znaczniejszymi nagrodami producentów przedmiotów, które stanowią ważniejsze, w ogólnym obszerności i rozwinięciu, zajęcie miejscowej ludności, lub też których rozwinięcie przyniesie krajowi największe korzyści. § 47. Przy oznaczaniu nagród, komitet polegać będzie na zdaniu wezwanych w tym celu znawców (patrz § 6) i przynajmniej nagrody względnie do dobroci przedmiotów. § 48. Przedstawienie na wystawę przez jednego współubiegającego się kilku przedmiotów rozmaitego rodzaju, nie nadaje mu prawa do kilku nagród, lecz według uznania komitetu otrzymuje nagrodę wyższą przedmioty zaś zasługujące na szczególną pochwałę znawców, wymienione zostaną w świadectwie, wydanym razem z nagrodą. § 49. Liczba medalów i innych nagród nie oznacza się, lecz zależy od dobroci przedmiotów przedstawionych, a także od bliższego uznania komitetu wystawy. § 50. Wszystkie nagrody, jakiegokolwiek rodzaju, dane będą obecnym wystawcom na uroczystym obrzędzie cesarskiego wolnego ekonomicznego Towarzystwa, w d. 31 października 1860 r. odbyć się mającym, wraz ze świadectwami, według ustanowionej formy, z podpisami prezydenta i członków komitetu. § 51. Nazwiska osób, które otrzymały jakąkolwiek nagrodę, zamieszczają się w pracach Towarzystwa, w dziełach w pismach publicznych stolic, oraz w dziełach gubernialnych, szczególnie tych gubernii, z których przysłany został przedmiot na nagrodę zasługujący. § 52. Obywatele mogą wymieniać nagrody, które mieli udział w produkcji przedmiotu wystawionego, i którzy tem samem nabyli prawa do nagrody. Za zgodność: prezes komisji ułożenia przepisów o wystawie. (Podp.) P. Sztorn

FRANCYA.

Paryż, 26 stycznia. Stosunki Włoch są w obec chwili tego rodzaju, że mogłyby się z nich stać wypadki groźnego rodzaju wykłócać. Powrót Cavoura do ministerstwa w Sardynii, a poprzednio już polityki francuskiej rozdrażniły i rozbudziły do takiego stopnia zapalną wyobraźnię Włochów, że wszystkich krajach półwyspu, pochlebając im nadzieję prawdziwą, że nadeszła teraz sposobność do przeprowadzenia wszystkich planów politycznych.

demokracji włoskiej, do rozszerzenia swobód konstytucyjnych od Alpów aż do cieśniny Messyńskiej, do zburzenia resztki panowania cudzoziemskiego i do pojęcia wszystkich ludów włoskich w jedną polityczną całość. Nietylko wzburzenie umysłów i gotowość do powstania w państwie Kościelnym powszechne, lecz i reakcyjne środki, których się młody król posłużył, nie rozstrzegli chwały; ale i w posiadłościach austriackich, w Wenecji, objawy rewolucyjne i opór austriacki stały się i konsekwentny, czynią Austriakom administrację prawie niepodobną. Do tego usposobienia mieszkańców dodać należy silne przedsięwzięcie wytrwania przy dawniejszym systemie ze strony rządu papieskiego, wyrzeczony wyrazie przez króla neapolitańskiego postanowienie interwencji na korzyść władzy papieskiej, a wreszcie podobne zamiary, które podług ostatnich wiadomości powziął rząd hiszpański. Królowa Izabella, będąc pod wpływem nuncjusza papieskiego i zapatrując się na sprawę świętej krzyża, przemysliła podobno bez ustanku nad sposobami, jakby papieżowi przyjść w pomoc i władzę papieża w całej dawniejszej pełni restaurować. Obec takiego położenia rzeczy we Włoszech chce cesarz Napoleon przygotowanym być na każdy przypadek; wojsko francuskie we Włoszech znacznie zmniejszone zostało w ostatnim czasie, mianowicie artyleria, dla której w tych dniach znowu w Besançon obładowano armat z całym przyborem wysłano. Monarcha armii ogłosił wczoraj nowy regulamin, dotyczący się reorganizacji środków i sposobu przeprowadzania wojska; a nikomu nie tajno tutaj, że wszystkie niemal oddziały wojska są na stopie wojennej, wojsko zorganizowane i zaopatrzone, że na rozkaz jutro wyjdzie większa część 14 pułku konnej artylerii kołowej do Marsylii, skąd się niezwłocznie parowozem do Genuy przeprawi. Sądzą tutaj, że zebrać się parlamentu sardyńskiego będzie może hasłem do ważnych wypadków; niewątpliwie bowiem deputowani rozmaitych prowincji Emilii w połączeniu z deputowanymi z Lombardii i innych krajów sardyńskich na pierwszym zaraz posiedzeniu ogłoszą powstanie królestwa Włoch północnych lub wyższych pod rządami Wiktora Emanuela, a Francja i Anglia będą musiały, w skutek obecnego kierunku polityki swojej, tę zmianę w wielkie wypadki ciężarą uznać i potwierdzić. Myślą także, iż przy oznaczeniu granic nowego królestwa wynurzy się sprawa przyłączenia Sabaudyi do Francji, o którym bynajmniej jeszcze

nie zwątpiono; niezawodny przyjazd do Paryża hrabiego Cavoura ma być w ścisłym związku ze wszystkimi temi zmianami stosunków politycznych i terytoryalnych. — Wczorajsza Patrie podaje niektóre wiadomości o zawartym już traktacie handlowym francusko-angielskim, który dopiero koło 3 lutego publicznie ogłoszonym zostanie. Podług tych wiadomości opłata od win francuskich wprowadzonych do Anglii zniżoną zostanie od 150 franków na 28 fr. jednakże francuskie wchodzić będą bez opłaty. Żelazo angielskie opłacać będzie we Francji 7 fr. od 100 kilogr. wełniane i bawełniane wyroby na granicy francuskiej opłacać będą cło aż do maximum 30 fr. od sta. Surowe płody wchodzić będą do Francji zupełnie wolno od 1 lipca 1861, zakazy dotychczasowe zaś dotyczące się fabrykatów zniesione będą 1 października tegoż roku. Warunki traktatu obowiązujące będą dla Anglii natychmiast po uskutecznieniu ratyfikacji, tj. w pierwszych dniach lutego bieżącego roku. Królowa Wiktoria w mowie od tronu umyślnie, jak tu twierdzą, tak obojętnie przemówiła o owym traktacie handlowym, aby umysłów rozdrażnionych we Francji bardziej nie jętrzyć. Cesarz stanowczo i energicznie obstaje przy wykonaniu zapowiedzianych reform handlowych i przemysłowych i w liście własnoręcznym, wystosowanym do ministra Baroche, podziękował mu bardzo czule i łaskawie za jego współudział i pomoc w układzie traktatu. Agitacja wewnętrzna we Francji w dwóch przeciwnych kierunkach reformą handlową wywołana trwa jeszcze i trwać będzie długo. Dowiadujemy się dzisiaj, że z jednej strony izba handlowa miasta Calais wystosowała do cesarza adres dziękczynny, żaręczając mu, że przemysł najbardziej rozszerzony w tém mieście, to jest fabrykacja tulów, która zatrudnia przeszło 6000 ludzi, śmiało wytrzyma wszelką konkurencję; przeciwnie zaś fabrykańcy wyrobów bawełnianych w mieście Roubaix, chociaż dopiero za półtora roku konkurencji spodziewać się mogą, już dzisiaj o jeden dzień skrócili robotę w swoich fabrykach, co naturalnie między robotnikami wywołało niemałe wzburzenie. Jest to umyślny fortel fabrykantów, który ich jednak do celu niedoprowadzi, jak się spodziewać należy. — Minister Thouvenel był wczoraj pierwszy raz na tygodniowej radzie ministrów. — Przybył do Paryża Ferdynand Lesseps, który niebawem ogłosi broszurę objaśniającą obecne stanowisko sprawy kanału Sueskiego. — Obiegała wczoraj pogłoska o rozruchach w mieście Poitiers, wywołana przez rozkaz konfiskaty okólników biskupich, którą policja na żądanie prefekta uskutecznić miała; pogłoska ta jednak dzisiaj się nie po-

twierdziła. — Minister robót publicznych przeznaczył podobno ośm milionów fr. na uregulowanie koryta Loary między St. Nazaire i Nantes.

Paryż, 29 stycznia. Dzisiejszy Univers ogłasza okólnik papieża do arcybiskupów i biskupów. W okólniku tym podaje Jego Świątobliwość przyczyny, które go spowodowały, nie pójść za radą cesarza Francuzów, żądającą opuszczenia prowincji zbuntowanych.

ANGLIA.

Londyn, 27 stycznia. Podług wiadomości z Nowego Yorku z 14 b. m. Miramon organizuje 3000 wojska, aby uderzyć na Vera Cruz. Juarez po długim oporze przyjął umowę przedłożoną mu przez posła amerykańskiego, pana Mac Lane.

Na wczorajszym posiedzeniu izby wyższej lord Normanby zapowiedział, iż dzisiaj interpelować będzie rząd z powodu pogłosek obiegających o wcieleńiu Sabaudyi i hrabstwa Nizy do Francji.

Wiadomości literackie.

— Profesor w uniwersytecie lwowskim, pan Antoni Małacki, autor Listu Żelaznego, ukończył w czterech częściach obszerne dzieło, pod tytułem: Andrzej Morsztyn, poeta siedemnastego wieku i jego imiennicy. Autor w pierwszej części wykazuje stanowisko Andrzeja Morsztyna jako poety, w owym wieku upadającego już smaku estetycznego w Polsce; wiadomo bowiem, iż dzieła poetyczne, wydane w Poznaniu pod imieniem Zbigniewa Morsztyna, są właściwie dziełami Andrzeja. W części drugiej skreśla jego żywot, wyświecając zawód publiczny jako męża stanu i charakter osobisty. W trzeciej części przechodzi krytycznie dzieła jego, przyznając im wysoką wartość poetyczną. W czwartej części wreszcie podaje wiadomość o trzech innych Morsztynach. Dzieło to obecnie drukuje się w Petersburgu, nakładem Ohryzki. Tamże drukował i Bielowski swoje nader ciekawą rozprawę historyczną O synach Bolesława Chrobrego, czytana już dawniej na posiedzeniu w zakładzie imienia Ossolińskich we Lwowie.

Telegramy ostatnie.

Paryż, 30 stycznia. Monitor dzisiejszy zamieszcza dekret zakazujący nadal wydawanie Univera. Minister spraw wewnętrznych podając przyczynę tego zakazu, powiada, że Univers był organem stronnictwa religijnego, którego uroszczenia stawały co dzień w opozycji przeciw prawom państwa. — Wielka księżna Stefania umarła w Nizy. — Constitutionnel zamieszcza encyklikę papieża. Artykuł podpisany przez Grandguillota ubolewa, że Rzym się znowu schyla pod wpływ austriacki, jak przed wojną włoską. (P. Z.)

W piątek dnia 27 stycznia o 6 godzinie zakończyła życie doczesne Franciszka z Łubieńskich Moszczeńska. Ekspozycja odbędzie się we wtorek 31 stycznia z południa o godzinie 3 do Cerekwicy, pogrzeb zaś dnia następującego, na który krewnych i przyjaciół zapraszają Rodzice i Mąż. [176]

Obwieszczenie.

W sprawie sekwestracji folwarku Gieleniec nr. 4 w powiecie poznańskim należącego do właściciela Artura Knoll należącego, wyznaczyliśmy do wydzierżawienia tegoż folwarku na rok jeden najwięcej ofiarującemu termin na 15 lutego c. o godz. 9 zrana przed deputowanym ur. Melke, Sędzią powiatowym w budynku naszym sądowym, na którym mający chęć do dzierżawy niniejszym się pozywają.

Poznań, dnia 9 stycznia 1860.
Królewski Sąd powiatowy,
wydział dla spraw cywilnych. [179]

W zapasie u Ludwika Merzbacha w Poznaniu:

Le pape et le congrès
suivi de la réponse de
Mgr. l'Evêque d'Orléans
(Mgr. Dupanloup).
2. édition augmentée de la
réplique officielle du Gouvernement français à Mgr. l'Evêque d'Orléans.
Cena 10 sgr. [182]

Moderatory, jako też Czarna lampy zegarowe sta-
nie naprawia
H. KLUG
Fryderykowska ul. 33. [4]

Księgarnia J. K. Żupańskiego przyjmuje przedpłatę na

III Seryą Wzorów sztuki średniowiecznej i z epoki odrodzenia po koniec wieku XVII w dawniej Polsce, wydawanych przez Aleksandra Przedzieckiego i Edwarda Rastawieckiego.

Posiada ona także egzemplarze III seryi tego dzieła.

W tejże księgarni wyszły dzieła:

1) **o życiu i pismach Joachima Bielskiego** napisał Władysław Nehring. Cena 15 sgr.

2) **Pomysły do ostatecznego uregulowania kwestyi włoskiej.** Cena 25 sr. [157]

W drukarni J. B. Langego w Gnieźnie wyszło i po wszystkich księgarniach dostać można:

Pius IX

Król Państwa Kościelnego.

Cena 5 sgr.

Dochód na korzyść Ochronki w Gnieźnie. [181]

W środę, dnia 1 lutego **drugi wieczór synfoniczny w sali towarzystwa kasynowego.** Biletów po 15 sgr. dostać można w księgarni Mittlera i w składzie muzykaliów E. Bote i G. Bock. [174] Kambach. Graebe.

Rodzicom zamiejscowym mającym **synów w szkołach tutejszych** mogą **Pensję** od Wielkiej nocy wskazać, gdzie opieka przy ścisłym dozorze się zaręcza.

M. Jaroczyński

nauczyciel rysunków przy szkole realnej.

W księgarni **Ludwika Merzbacha w Poznaniu** są do nabycia:

Baliński, M., pamiętniki historyczne do wyjaśnienia spraw publicznych w Polsce VII wieku posługujące. 1 tal. 5 sgr.

Bartoszewicz, J., kościoły Warszawskie rzymsko-katolickie opisane pod względem historycznym. Wizerunki kościołów i celniejsze w nich nagrobki rytowane na drzewie M. Starkman. 6 2/3 tal. — znakomici mężowie w XVIII wieku. 2 tomy. 5 tal.

Biblioteka ordynacji Myszkowski. Zapis Konstantego Swidyńskiego. Rok 1859. 1 1/2 tal.

Bizardiera, bezkrólowie po Janie III Sobieskim. Przetł. i objaśnione przypiskami p. J. Bartoszewicza. 2 tal.

Bużewski, St., żywoty arcybiskupów gnieźnieńskich, prymasów korony polskiej i W. X. Litewskiego, od Wilibalda do Andrzeja Olszowskiego włącznie. Z niewydanego łacińskiego rękopisu przeł. M. B. Szyszko. Wstęp i wiadomość o założeniu arcybiskupstwa, tudzież o jedenastu późniejszych prymasach, do zgonu ks. M. Poniatowskiego dodał M. Malinowski. 4 tomy. 6 2/3 tal.

Czaplicki, L., de vita et carminibus Joannis de Curiis Dantisci. 12 sgr. Dodatek do pamiętników Wybickiego. 7 1/2 sgr.

Dziękowski, T., historia Hiszpanii podług najlepszych źródeł; z rycinami. 2 tomy. 6 2/3 tal.

Geografia na tle historycznym osnowana czyli rys geografii w połączeniu z historią. 4 tomy. 6 2/3 tal.

Gołębiowski, pamiętnik o życiu Łukasza Gołębiowskiego. 20 sgr.

Historia nowożytna. Ciąg dziejowy od

odkrycia Ameryki aż do rewolucyi francuskiej. 2 tomy. 3 tal.

Jabczyński, X. J., rys historyczny miasta Doliska i jego okolic. Połączony z ważniejszymi szczegółami historycznymi byłej dyecezyi, a teraz arcydiecezyi Poznańskiej. 1 tal. [178]

Praktycznego nauczyciela, Polaka, katolika, znającego muzykę i naukę śpiewu doskonale, na nauczyciela domowego wskazać i sumiennie polecić może X. P. Kantorski

nauczyciel religii gimnazjum katol. s. Maryi Magd. [142]

Nauczycielka, posiadająca język polski, francuski i niemiecki do kładnie, oraz we wszystkich innych wiadomościach uzdatniona, poszukuje miejsca zaraz lub od Wielkiejnocy. [169]

Wiatrak holenderski jest do wydzierżawienia od s. Wojciecha r. b. w majątności Miłosławskiej. [150]

Bale w Pleszewie.

W nowo urządzonej sali hotelu Adamczewskiego odbędą się bale:

1. w niedzielę dnia 5 lutego
2. w niedzielę dnia 19 lutego,
na które zapraszają z polecenia Dyrekcji Koła Towarzystwa gospodarze balu
B. Taczanowski. W. Preibisz.
T. Mukołowski. [177]

Bal w Wągrowcu

odbędzie się dnia 8 lutego, na który zapraszają gospodarze balu
J. Niezuchowski. M. Swinarski. T. Kierski. K. Brodnicki. [180]

Zapowiedziany na dzień 13 lutego r. b. **bal w Toruniu** odwołuje się niniejszym z powodu zaszytych nieprzewidzianych przeszkód. [175]

